

Ének-zene

9-11. évfolyam

A középiskolai zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Témakörök

1. Zeneművek /Énekes anyag
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Komplex készségfejlesztés.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnak, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredek értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásválasztásban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés*, *Hallásfejlesztés* és *Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

9. évfolyam: heti 1 óra, évi 36 óra

Témakör	Énekes anyag	Órakeret 12 óra
Népdalaink világa Szerелеm Bujdosik az árva madár; De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt; Szerелеm, szerелеm; Szeress egyet, s legyen szép; Én is voltam, mikor voltam Életképek Annyi nekem az irigyem; Éljen a barátság; Vígan, vígan Ünnepek Paradicsom mezejibe; Üdvözlégy, Szent László király; Sok Zsuzsanna napokat; Most érkezünk ez helyre Műzenei szemelvények, és más népek dalai Szeikilosz sírverse; Splendor Paternae gloriae (Atyának fénye, fénysugár); John of Fornsete: Nyár – kánon (Vaskó Andor ford.); Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot!; W. Byrd: Tavasz – kánon; Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska; Budát, ó Hunnia, az török rabolja; Balassi Bálint: Bocsásd meg úristen – protestáns népének; J. Haydn: Erdő mélyén – kánon; W. A. Mozart: Jöjj, drága május		
Ismeretek	- A zsoltár típusú dallamok jellemzői - Ugrós és csárdás tánc típusok - Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban - Zenei nyelvjárások, dialektusok jelentése a népzeneben - A tanult dalok kulturális közegének megismerése - Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Hallás utáni dal tanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése - Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése - A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése - A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.	
Fogalmak	Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára	
Javasolt tevékenységek	- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés - A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál - Éneklés az iskolai kórusban - Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben - Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban - A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása	

Témakör	Zenehallgatási anyag	Órakeret 16 óra
Szerelem, barátság Orlando di Lasso: Zsoldos szerenád; W. A. Mozart: Don Giovanni - részletek- I. felvonás 8. és 9. jelenet; Beethoven: F-dúr románc; Zeneművek és a történelem J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig Életképek Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel Régi muzsika kertje Szeikilosz sírverse Missa de Angelis – Kyrie Dufay: L’homme arme mise - Kyrie G. P. Palestrina: Sicut cervus Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel - részlet Szemelvények a magyar zenetörténetből Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek		
Ismeretek	- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása - A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban - Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése - A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal	
Fejlesztési feladatok, készségek	- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva - A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása - Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése - Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége - Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között - A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása	
Fogalmak	Vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, kyrie, passió, duett, motetta, etüd.	

Javasolt tevékenységek	- Részvétel hangversenyeken - Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése - Koncertfilm megtekintése - Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről - Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata	
Témakör	Komplex készségfejlesztés	Órakeret 8 óra
Ismeretek	- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása - A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete - A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez - A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A zenei formaérzék fejlesztése	
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.	
Javasolt tevékenységek	- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával - Ritmikai játékok - Zenei kérdés, válasz rögtönzése - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.	

10. évfolyam: heti 1 óra, évi 36 óra

Témakör	Énekes anyag	Órakeret 12 óra
Népdalaink világa Szerelem Azt gondoltam, eső esik; Nem úgy van most, mint volt régen; Nézd meg, lányom; Hej, révész, révész Életképek Eddig vendég; Én az éjjel nem aludtam; Hej, igazítsad; Irigyeim sokan vannak Ünnepek Sok számos esztendőket; Víg volt nekem az esztendő; Szent János áldása Műzenei szemelvények, és más népek dalai Farkas Ferenc: Hajnalnóta; Franz Schubert: A hársfa; Kodály Zoltán: Mikoron Dávid (Psalmus Hungaricus); Old Black Joe- spirituálé; Oh happy day; Ég a város – angol kánon		
Ismeretek	- A zsoltár típusú dallamok jellemzői - Ugrós és csárdás tánc típusok - Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban - Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzeneben - A tanult dalok kulturális közegének megismerése - Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése - Előadói készségük kifejező, átél, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése - A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése - A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.	
Fogalmak	Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára	
Javasolt tevékenységek	- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés - A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál - Éneklés az iskolai kórusban - Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben - Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban - A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása	
Témakör	Zenehallgatási anyag	Órakeret 16 óra
Szerelem, barátság Azt gondoltam, eső esik; Repülj madár – Sebestyén Márta, Muzsikás Együttes; Liszt Ferenc: Szerelmi álmok; G. Bizet: Carmen – Habanera; G. Puccini: Tosca – Cavaradossi, levélaria; R. Wagner: Nürnbergi Mesterdalnokok I. jelenet; G. Verdi: Don Carlos – Szabadság kettős; Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részletek; Ne menj el		

Zeneművek és a történelem

F. Chopin: Forradalmi etűd

R. Schumann –H. Heine: Két gránátos

Kodály Zoltán: Háy János – Felszántom a császár udvarát; Ének Szent István királyhoz

A. Dvořák: Új világ szimfónia – részletek

D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek

A. Honegger: Jeanne d’Arc a máglyán - részletek

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert – J. W. Goethe: Margit a rokkánál

S. Prokofjev: Rómeó és Júlia – lovagok tánca

Carl Orff: Carmina Burana – In taberna

Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú - szarvas

Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek

Életképek

Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből

M. Ravel: Bolero

Johann Strauss: Éljen a magyar - polka

Kodály Zoltán: Galántai táncok -részletek

Cl. Debussy: A tenger – részlet, az 1. vázlat

I. Stravinsky: Tűzmadár – részlet, a mű kezdete

G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban -részlet

Bartók: Béla: Cantata Profana - részletek

Kodály Zoltán - Arany János: Csalfa sugár,

Farkas Ferenc: Furfangos diákok - részlet

Karai József: Estéli nótázás

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel

Erkel Ferenc: Bánk bán –Keserű bordal, Hazám, hazám

Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus- részletek

Szokolay Sándor: Ima, rontás ellen

Kurtág György: Játékok – részletek

Ligeti György: Hungarian rock

Ismeretek	- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása - A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban - Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése - A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal
------------------	--

Fejlesztési feladatok, készségek	- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva - A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére értelmezésére alkalmas képességek kialakítása - Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése - Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége - Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események irodalmi alkotások között - A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása	
Fogalmak	Vokális műfajok, dalciklus, duett, etűd, hangfűrt.	
Javasolt tevékenységek	- Részvétel hangversenyeken - Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése - Koncertfilm megtekintése - Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről - Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata	
Témakör	Komplex készségfejlesztés	Órakeret 8 óra
Ismeretek	- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása - A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete - A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez - A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A zenei formaérzék fejlesztése	
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.	
Javasolt tevékenységek	- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával - Ritmikai játékok - Zenei kérdés, válasz rögtönzése - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközők és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.	

11. évfolyam: heti 1 óra, évi 36 óra

Témakör	Énekes anyag	Órakeret 12 óra
Népdalaink világa Régi stílusú népdalok: <i>Szerelem</i> Megrakják a tüzet; Megkötöm lovamat <i>Életképek</i> Béreslegény; Röpülj, páva; A Vidróczky híres nyája Új stílusú népdalok: <i>Szerelem</i> Szép a gyöngyvirág; A bárnai kertek alatt; Este, este, de szerelmes kedd este <i>Életképek</i> Kormos Pistát; A nagy bécsi kaszányára; Kőműves Kelemen Jeles napok, népszokások dalai: Csillagom, révészem; Gyújtottam gyertyát; Magos a rutafa; Regölés Más népek dalai: Aranyosom – lengyel népdal; Erdő mélyén piros a számóca – finn népdal; Rozmaring szál – szlovák népdal; Nézd, itt a rózsabimbó – olasz népdal		
Ismeretek	- A régi stílusú népdalok jellemzői - Az új stílusú népdalok jellemzői - Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban - Zenei nyelvjárások, dialektusok jelentése a népzében - A tanult dalok kulturális közegének megismerése	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok, más népek dalai - Előadói készségük kifejező, átél, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése - A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése - A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.	
Fogalmak	Minden, eddig tanult fogalom.	
Javasolt tevékenységek	- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés - A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál - Éneklés az iskolai kórusban - Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben - Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban - A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása	
Témakör	Zenehallgatási anyag	Órakeret 16 óra
Szerelem, barátság Eredeti népzenei felvételek; népdalfeldolgozások; Sebestyén Márta, Muzsikás Együttes; W. A. Mozart: Figaro házassága – részletek; Schumann: A költő szerelme c. dalciklusából részletek; Mendelssohn: Szentivánéji álom (Nászinduló); Puccini: Pillangó kisasszony; Bernstein: West side story – részletek		

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert – J. W. Goethe: Erlkönig

Liszt: Les preludes

Életképek

J. S. Bach: h-moll szvit – Rondeau; Badinerie

Verbunkos dallamok – válogatás népzenei felvételekből

A jazz – válogatások eredeti jazz felvételekből

Válogatások a magyar és külföldi könnyűzenéből

a beat és a klasszikus rock, popzene, a világzene, a zenés színház – rockopera, a szórakoztató zene műfajai, filmzenék

Ismeretek	- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása - A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban - Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése - A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal
Fejlesztési feladatok, készségek	- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva - A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása - Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése - Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége - Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között - A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása
Fogalmak	A választott szemelvényekhez kapcsolódó, a műfajra és a zenei stílusra jellemző fogalmak.
Javasolt tevékenységek	- Részvétel hangversenyeken - Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése - Koncertfilm megtekintése - Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, könnyűzenei előadókról, együttesekről - Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

Témakör	Komplex készségfejlesztés	Órakeret 8 óra
Ismeretek	- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása - A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete - A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete	
Fejlesztési feladatok, készségek	- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez - A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban - A zenei formaérzék fejlesztése	
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom.	
Javasolt tevékenységek	- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával - Ritmikai játékok - Zenei kérdés, válasz rögtönzése - Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése - A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.	